

Associació d'Inspectors d'Educació de Catalunya

Aportació de l'Associació d'Inspectors d'Educació de Catalunya al debat sobre el futur de l'educació a Catalunya "Ara és demà"

Factors de canvi del sistema educatiu

Els factors de canvi del sistema educatiu actual cal emmarcar-los en un context de globalització, i els canvis socials, econòmics i tecnològics que comporta. Així mateix, en el context europeu, els reptes educatius de l'Estratègia Europa 2020 plantegen uns objectius que obliguen tots els països membres de la Comunitat Europea a fer esforços per complir-los. Entre aquests, destacaríem com a més rellevants:

- Fer realitat l'aprenentatge permanent, amb uns sistemes d'educació i formació més sensibles al canvi i més oberts al món en general. Cal augmentar la qualitat dels sistemes d'orientació, així com fer l'aprenentatge més atractiu en general, introduint noves formes d'aprendre i l'ús de noves tecnologies d'ensenyament i aprenentatge.
- Millorar la qualitat i l'eficàcia de l'educació i la formació mitjançant uns sistemes d'educació i formació d'alta qualitat que siguin alhora eficaços i justos.
- Promoure l'equitat, la cohesió social i la ciutadania activa. El sistema educatiu ha de donar resposta a les necessitats dels ciutadans i de les ciutadanes per integrar-se correctament en la societat del coneixement i el món laboral.

D'altra banda, una gran majoria de països amb sistemes educatius complexos estan preocupats per la millora dels resultats i dels aprenentatges, i participen periòdicament en el Programa internacional per a l'avaluació d'estudiants (proves PISA) mitjançant les quals es valoren, cada tres anys, els nivells dels nois i noies de quinze anys. Aquestes tendències generals es contextualitzen en diferents processos de millora en cadascun dels sistemes educatius.

A l'hora d'assenyalar les principals transformacions que han d'afrontar el sistemes educatius actuals, i per tant el sistema educatiu català, en signifiquem les següents:

- **L'ajustament dels coneixements, aprenentatges i competències a les necessitats de l'era de la globalització.** Els reptes que comporta la globalització impliquen canvis substancials en el currículum, les metodologies, l'organització dels centres i les relacions amb l'entorn. La introducció de les competències bàsiques com a eix del currículum, les habilitats en l'ús de les tecnologies de la

informació i la comunicació, les destreses en comunicació principalment oral (inclosos els idiomes) i en emprenedoria (incloent-hi el treball cooperatiu, la creativitat i l'autonomia), així com una creixent demanda d'una educació més personalitzada que promogui les distintes motivacions i potencialitats d'aprenentatge de cada alumne, són un clar referent de les noves estratègies que cal prioritzar a les aules.

- **Els canvis en la naturalesa i l'organització del treball.** Les dinàmiques que adquireixen els mercats laborals requereixen de persones amb elevades competències intel·lectuals i de relació. En aquesta vessant formativa no es pot renunciar a una de les finalitats essencials de l'educació: fer créixer els alumnes com a persones i preparar-los per a un món complex, canviant i incert, amb els hàbits, actituds i valors necessaris per esdevenir ciutadans participatius i solidaris en societats democràtiques i multiculturals.
- **La integració i la cohesió social.** Les iniciatives per a avançar en una societat més justa i equitativa vinculades als moviments migratoris, la multiculturalitat, el multilingüisme i l'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials han generat diferents experiències en el marc de l'escola inclusiva. L'obertura dels centres, els projectes col·laboratius amb altres centres i institucions i el treball en xarxa -local i global- són processos necessaris per respondre a aquests reptes.
- **La major autonomia dels centres docents i el lideratge educatiu.** La llei d'educació i els decrets que la desenvolupen aporten un nou enfocament en el qual les direccions escolars esdevenen els motors del lideratge pedagògic al voltant del projecte educatiu de cada centre. Aquesta orientació afavoreix una major adaptació a les necessitats de l'alumnat, a l'entorn i, especialment, als projectes educatius col·lectivament construïts pels centres. La nova direcció escolar, més professionalitzada, necessita formació específica directiva, però, sobretot, competències i habilitats en comunicació i en foment del treball en equip.
- **Els canvis en la funció docent.** A Catalunya la innovació del professorat ve de lluny i els moviments de renovació pedagògica tenen història. Ara bé, cal generalitzar les pràctiques en les que la funció essencial del docent esdevé cada cop més la de conductor de l'aprenentatge de l'alumnat, i no la de transmissor

de coneixements. Per aconseguir aquest nou enfocament es fa imprescindible la millora de la formació inicial i contínua del professorat i la potenciació del treball en equip, tot compartint un projecte educatiu a l'interior de cada centre.

- **La construcció de sistemes educatius propis.** El sistema educatiu català està definit per l'establiment de la llengua catalana com a eix vertebrador en un marc plurilingüe, amb un ampli percentatge de decisions sobre el currículum, i també per una cultura i una tradició pedagògica pròpies.
- **L'avaluació intensiva del sistema educatiu.** Les avaluacions, tant externes com internes, són un fenomen relativament nou que aporta dades molt interessants sobre la forma d'orientar les millores referents a l'aprenentatge de l'alumnat, tant per als centres educatius com per a l'administració educativa.

Reptes i perspectives de la inspecció educativa

Les lleis d'educació inclouen la inspecció educativa com un dels factors primordials per afavorir la millora de la qualitat d'ensenyament. Són funcions pròpies de la inspecció educativa la supervisió, l'assessorament, l'avaluació i el control dels centres i serveis educatius per tal d'assegurar la qualitat de l'ensenyament, la millora permanent del sistema educatiu i el compliment de la normativa que el regula.

La inspecció d'educació desenvolupa les seves funcions de supervisió, d'avaluació i de control en una doble vessant: vetllant pel compliment de les normatives vigents i incorporant, en cadascuna d'elles, l'orientació i l'assessorament als professionals i als centres educatius per a la seva millora.

La **funció de supervisió** de la inspecció s'orienta al seguiment de la qualitat de l'acció educativa i del compliment de les disposicions normatives. Aquesta acció ha de considerar tant la planificació i el desenvolupament dels processos d'ensenyament i aprenentatge com els indicadors de resultats, tenint en compte les prioritats del sistema i els requeriments de l'entorn social: l'enfocament competencial, les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement, el foment de la iniciativa i la importància de la comunicació i del treball en equip.

En l'exercici d'aquesta funció es requereix una atenció especial a l'alineació dels diferents documents de gestió i actuació de cada centre (projecte educatiu, projecte de direcció, pla anual i memòria) en una mateixa visió estratègica per a la consecució dels objectius. És

Associació d'Inspectors d'Educació de Catalunya

primordial l'assessorament als centres educatius en l'anàlisi i el seguiment dels resultats i dels aprenentatges del seu alumnat, i en les propostes de millora.

La supervisió de la inspecció s'ha d'estendre a la qualitat de l'organització i el funcionament dels serveis educatius i programes.

La inspecció educativa exerceix la **funció d'avaluació** (de la funció docent, de la funció directiva, dels centres docents i dels serveis i programes educatius) des d'una visió integral dels diferents nivells d'avaluació, i tenint en compte la incidència dels nous marcs d'autonomia dels centres i la professionalització de les direccions.

Pel que fa a l'avaluació de la funció docent, cal considerar la valoració de diferents aspectes: la planificació de la tasca que fa el professorat, el desenvolupament de les sessions de classe, la gestió de l'aula i els resultats d'aprenentatge de l'alumnat. Una avaluació que cal triangular amb la valoració que en fa la direcció del centre i amb l'autoavaluació del propi docent.

Quant a l'avaluació de la funció directiva, cal tenir especialment en compte la valoració de l'exercici del lideratge pedagògic per part del director o directora, de la seva capacitat de potenciació del treball en equip i de l'assoliment dels objectius marcats en el seu projecte de direcció. Entenem que aquesta avaluació s'ha de fer amb una periodicitat anual, per tal d'ajustar progressivament els objectius i els resultats i disposar de dades objectives que permetin motivar l'avaluació al final del mandat de cada direcció.

En l'avaluació dels centres educatius cal atendre, en el marc del rendiment de comptes, la consecució dels objectius estratègics de cada centre, l'evolució dels resultats dels processos d'aprenentatge de l'alumnat, l'assoliment dels objectius de gestió i l'impuls i, sobretot, la consolidació i la integració dels projectes de millora en el funcionament dels centres.

En el cas dels serveis i programes educatius, l'avaluació s'ha de referir als objectius i les actuacions que realitzen, l'impacte que tenen en els centres educatius i la contribució a la seva pròpia millora. Aquesta avaluació s'ha de triangular amb la valoració que en fan els professionals dels centres receptors d'aquestes actuacions i amb l'autoavaluació dels propis professionals dels serveis i programes educatius.

La **funció de control** s'orienta a vetllar pel compliment de les normes reguladores del sistema educatiu, dels procediments administratius i de l'exercici dels drets i el compliment de les obligacions que ha de garantir l'administració educativa.

L'exercici eficient d'aquestes funcions aporta a la inspecció educativa un coneixement de la realitat dels centres docents i dels serveis educatius que esdevé essencial per:

Associació d'Inspectors d'Educació de Catalunya

- col·laborar en la valoració d'iniciatives, projectes i propostes per a la millora del sistema i en la seva contextualització a partir de les necessitats detectades a cada zona.
- col·laborar en la implementació als centres i serveis educatius de projectes i programes promoguts per l'administració educativa, tot assumint un paper de lideratge, d'assessorament i d'avaluació.
- identificar i potenciar bons projectes de centres i bones pràctiques educatives.
- potenciar la coordinació i el treball en xarxa entre els centres i amb les institucions, entitats i serveis de l'entorn, per tal d'actuar d'una manera acordada que afavoreixi la millora del funcionament del sistema educatiu.
- participar en la formació del professorat, dels equips directius i dels serveis educatius.

Per a l'exercici de la funció inspectora es requereix d'un perfil professional que garanteixi l'experiència docent i directiva i el coneixement del sistema educatiu, del seu marc normatiu, dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge, dels processos de participació de la comunitat educativa i de les eines i les vies per a la resolució de conflictes. Alhora, també cal expertesa en supervisió i en avaluació educativa, i capacitat per a l'anàlisi i l'avaluació de projectes i d'aprenentatges.

Les intervencions de la inspecció educativa han de ser sempre integrades en el marc d'un pla director, sostingudes en el temps, contextualitzades en la diversitat de les zones, i amb un seguiment acurat de la implementació de les propostes que se'n deriven. Igualment s'han de basar en el treball en equip i en la complementarietat de les diferents experteses.

Per a afavorir l'exercici qualificat de la seva funció els inspectors i les inspectores requereixen d'una actualització permanent, mitjançant formació institucional i personal, així com de la potenciació de la reflexió compartida sobre bones pràctiques, innovacions educatives i projectes reeixits. A més, periòdicament s'ha de sotmetre a avaluació cadascuna de les funcions que s'exerceixen per tal que es corresponguin amb les necessitats del sistema educatiu.

Barcelona, 22 de març de 2017

Document base emprat: "Reptes professionals de la Inspecció. Visió i perspectives", de 19 de juny de 2014. Associació d'Inspectors d'Educació de Catalunya.